Vreme: 19.09.2026 11:17
Medij: politika.rs
Link: https://www.politika.rs/sr/clanak/786701/ministarstvo-zahtev-za-obustavu-geoloskih-istrazivanja-
Autori: Jasna Petrović-Stojanović
Teme: održavanje, rehabilitacija, izgradnja puteva

Naslov: Ministarstvo: Zahtev za obustavu geoloških istraživanja nema ni činjenično ni pravno utemeljenje

6783

Država poručuje da se o svakom projektu mora odlučivati na osnovu zakona, stručnih analiza i procene uticaja na životnu sredinu

Povodom današnjeg najavljenog protesta ekoloških organizacija na platou kod Terazijske česme u Beogradu zbog "nekontrolisane rasprodaje zemlje i prirodnih resursa", i izjave predsednice Saveza ekoloških organizacija Srbije (SEOS) Ljiljane Bralović da se "sve što je zeleno uništava da bi se dobila neka energija" i da se zbog toga "raseljava narod", Ministarstvo rudarstva i energetike ukazuje da je reč o paušalnim tvrdnjama koje nisu potkrepljene konkretnim podacima, pre svega zbog činjenice da zbog geoloških istraživanja koja se sada sprovode niko nije raseljen u Srbiji. Tvrdnja da je država zaključila "ugovore o istraživanjima na više od 200 lokacija" pokazuje elementarno nepoznavanje pravnog okvira i načina na koji se geološka istraživanja odobravaju u Republici Srbiji. Država, odnosno Ministarstvo rudarstva i energetike, ne zaključuje ugovore sa kompanijama o geološkim istraživanjima. Pravo na geološka istraživanja stiče se rešenjem nadležnog organa, donetim u upravnom postupku, na osnovu zahteva zainteresovanog subjekta i nakon provere ispunjenosti svih zakonom propisanih uslova. Prethodno je potrebno pribaviti uslove nadležnih zavoda za zaštitu prirode i zavoda za zaštitu spomenika kulture, nakon čega sledi postupak po Zakonu o rudarstvu i geološkim istraživanjima. Prema tome, ne postoje nikakvi "ugovori o istraživanjima" na koje bi mogao biti uveden traženi moratorijum. Geološka istraživanja ne mogu se poistovećivati sa otvaranjem rudnika niti sa eksploatacijom mineralnih sirovina. Istraživanjima se utvrđuju geološka građa, kvalitet, količina i potencijal određenog resursa, nakon čega se za eventualne naredne faze primenjuju posebne zakonske procedure i pribavljaju potrebne dozvole. Ministarstvo je više puta ukazivalo da odobrenje za geološka istraživanja ne znači odobrenje za otvaranje rudnika, kao i da je u poslednjih 25 godina otvoren samo jedan rudnik metaličnih sirovina u Srbiji. Samim tim, geološko istraživanje ne znači raseljavanje stanovništva. Za takvu tvrdnju potrebno je navesti konkretan projekat, konkretnu lokaciju i konkretnu odluku nadležnih organa kojom bi takva posledica bila predviđena. U Srbiji se istražna prava odobravaju za jasno definisane prostore i na ograničen period, uz propisane uslove i procedure. Kompanija koja ispuni zakonom propisane uslove može dobiti istražno pravo. Ali pored prava ima i obaveze. I sve je jasno definisano propisima. Zato zahtev da se "zaustave svi ugovori" nema ni činjenično ni pravno utemeljenje. Zahtev da se unapred zaustave geološka istraživanja na više od 200 lokacija značio bi zaustavljanje aktivnosti od značaja za dugoročni razvoj države, pre nego što se uopšte utvrdi šta se na tim lokacijama nalazi i da li određeni resurs ima ekonomski potencijal. Pri tome, geološka istraživanja nisu usmerena samo na metalične mineralne sirovine. Ona prevashodno obuhvataju energetske i nemetalične mineralne sirovine, poput uglja, nafte i prirodnog gasa, kamena, peska i šljunka, kao i podzemne vode i geotermalne resurse, koji imaju značaj za energetsku sigurnost, građevinarstvo, infrastrukturu, vodosnabdevanje, privredu i razvoj geotermalne energije. Poziv na obustavljanje svih geoloških istraživanja zato ne bi pogodio samo potencijalne rudarske projekte, već i aktivnosti značajne za snabdevanje energijom, vodosnabdevanje, izgradnju puteva, stanova i druge infrastrukture, kao i korišćenje geotermalnih izvora energije. Rudarstvo je bazna grana privrede, jer obezbeđuje sirovine za veliki broj drugih sektora. Zato se razvoj države ne može zasnivati na principu unapred zaustavljanja istraživanja, već na stručnom utvrđivanju

resursa i proceni mogućih uticaja svakog konkretnog projekta. Zagovornici potpunog zaustavljanja istraživanja i rudarstva duguju građanima i jasan odgovor: da li zaista žele da ugroze više od 30.000 radnih mesta ljudi koji su neposredno zaposleni u rudarskoj industriji, kao i egzistenciju desetina hiljada članova njihovih porodica? Da li žele da se odreknu poreza, doprinosa, naknada za korišćenje mineralnih sirovina i drugih javnih prihoda koje rudarstvo donosi državnom i lokalnim budžetima, kao i poslova u brojnim domaćim preduzećima koja sarađuju sa rudarskim sektorom? Odgovorna politika ne može se voditi parolama koje zanemaruju život i egzistenciju ljudi, ekonomske posledice i razvojne interese Srbije. Upravo zato je država ove godine usvojila Strategiju upravljanja mineralnim i drugim geološkim resursima Republike Srbije do 2040. godine, sa projekcijama do 2050. godine, kao krovni dokument javne politike u ovoj oblasti. Strategija definiše dugoročne pravce odgovornog, održivog i kontrolisanog upravljanja resursima, uz poseban fokus na zaštitu životne sredine, bezbednost, transparentnost i ulogu države. Istovremeno, zaštita životne sredine i razvoj energetike nisu međusobno suprotstavljeni ciljevi. Srbija ima primere njihove usklađenosti. Jedan od njih je vetropark Kostolac, koji se gradi na prostoru nekadašnjih površinskih kopova i odlagališta, odnosno na zemljištu koje je već bilo značajno izmenjeno rudarskim aktivnostima. Takvi projekti pokazuju da se postojeći prostori mogu odgovorno koristiti i za razvoj obnovljivih izvora energije. Primeri hidroenergetskih objekata na području izuzetnih prirodnih vrednosti takođe pokazuju da energetska infrastruktura i zaštita prirode nisu kategorije koje se međusobno isključuju. Hidroelektrana Bajina Bašta i hidroenergetski sistem Đerdap decenijama su deo elektroenergetskog sistema Srbije, uz postojanje režima zaštite prirode na tim područjima. Blokade i unapred najavljeno zaustavljanje razvoja nisu politika koju sprovodi Vlada Republike Srbije. Politika države je da se o svakom konkretnom projektu odlučuje na osnovu zakona, stručnih analiza, propisanih procedura i procene uticaja na životnu sredinu, a ne da se unapred zaustave sva istraživanja i razvojne aktivnosti. Pozivanje na nepostojeće ugovore i iznošenje neproverenih tvrdnji ne doprinosi ozbiljnoj javnoj raspravi niti zaštiti interesa građana. Želimo da verujemo da je zahtev za obustavljanje svih geoloških istraživanja samo nepromišljena ideja, izrečena bez sagledavanja pravnih, ekonomskih i društvenih posledica, a ne ozbiljan politički program. Na takvoj ideji sigurno se ne može temeljiti politika odgovornih ljudi koji vode računa o radnicima, njihovim porodicama, razvoju privrede i budućnosti Srbije. Ministarstvo rudarstva i energetike ostaje posvećeno razvoju rudarstva i energetike uz poštovanje propisa i standarda zaštite životne sredine. Cilj nije izbor između razvoja i zaštite prirode, već odgovorno upravljanje resursima i održiv razvoj u interesu građana i države.